

=====

TOESPRAAK VAN Dr. Ir. Jan Goedman (EKZ)
op manifestatie "Geen kernenergie in Nederland; stop Borssele"
te Middelburg, 26 april 1980

=====

"CDA neigt naar ondertekening van het kontrakt van de PZEM en COGEMA" stond gisteren op de voorpagina van de Provinciale Zeeuwse Courant. Op de tweede pagina een geruststellend verhaaltje van Ginjaar dat het allemaal nogal was meegevallen met het ongeluk in La Hague. Geluiden die ook onmiddellijk na het ernstige reaktor-ongeval in Harrisburg ruim een jaar geleden van officiële zijden waren te beluisteren. De VVD gaf al eerder te kennen voor ondertekening van het kontrakt met de franse opwerkingsfabriek te zijn. Dreigt onder druk van deze partij het CDA opnieuw door de knieën te gaan ? Of worden we na het verraad van Almelo van Van Houwelingen en de zijnen nu gekonfronteerd met het verraad van Borssele ?

Van Houwelingen die namens het CDA enkele maanden geleden voor de NOS-camera's in antwoord op vragen van onze zijde te kennen gaf tegen ondertekening van het COGEMA-kontrakt te zijn.

Opwerking houdt in introductie van een plutonium-ekonomie en onder het nieuwe kontrakt terugkeer van kernsplitsingsafval naar Nederland. Op grond van de gevaren die daarmee verbonden zijn was het CDA tegen ratifikatie van dit kontrakt.

Dit CDA laadt nu een zware verantwoordelijkheid op zich door vlak voor deze demonstratie te kennen te geven van gedachten te veranderen nadat ook van PZEM-zijde zware druk in die richting was uitgeoefend. VVD en CDA stellen zich frontaal op tegen de anti-kernenergiebeweging en de door haar mede op deze dag gestelde eisen die een brede basis vinden in de nederlandse samenleving. Welke konsekwenties een en ander over de grens, en dan met name in Frankrijk in La Hague heeft voor de arbeiders daar heeft Henri Fauqué uitvoerig uit de doeken gedaan. Met het exporteren van onze kernafval-problemen is het probleem natuurlijk ook niet opgelost.

(positie-
bepaling)

Beste Mensen, velen van jullie zullen misschien denken dat Middelburg vandaag voor het eerst toneel is van een anti-

Collectie Stichting Laka

www.laka.org
Gedigitaliseerd 2015

kernenergie demonstratie. Dat is niet waar. De eerste demonstratie gericht tegen de verdere toepassing van kernenergie vond reeds plaats in 1973. Het aantal deelnemers bedroeg toen echter slechts 1 % van het aantal mensen dat vandaag naar Middelburg is gekomen om van zijn ongerustheid en ongenoegen over de toepassing van kernenergie in Nederland en Zeeland blijk te geven.

Het begin- en eindpunt van de demonstratieve tocht die ook toen langs het hoofdkantoor van de PZEM voerde was ditzelfde Damplein. De demonstranten vulden toen alleen het podium. Vandaag is het gehele plein vol. Ruim 10.000 mensen zijn vandaag naar Middelburg gekomen om te demonstreren tegen de verdere toepassing van kernenergie in Nederland en voor de sluiting van de kerncentrale Borssele.

In de tussentijd hebben nog twee demonstraties plaats gevonden. Die vonden niet in Middelburg plaats maar bij het objekt van ons ongenoegen zelf: de kerncentrale Borssele. In 1976 tegen de verdere uitbreiding van kernenergie in Nederland en in 1979 voor de onmiddellijke stopzetting van de kerncentrale Borssele i.v.m. het ongeval in Harrisburg: "Harrisburg is overal". Een demonstratie waarbij binnen één week 4000 mensen bereid en gemotiveerd bleken naar Borssele te komen.

Er zit blijkbaar ontwikkeling in de anti-kernenergiebeweging in die zin dat steeds grotere delen van de bevolking zich openlijk uitspreken voor stopzetting van deze heilloze en gevaarlijke ontwikkeling. Het verzet krijgt steeds meer een massaal karakter. Daarvan zijn we ook hier in Middelburg vandaag getuige.

(Waarom in Middelburg is het politieke centrum van Zeeland en het Middelburg ?) hoofdkantoor van de Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij is in Middelburg gevestigd. Provinciaal worden hier de belangrijkste beslissingen over Borssele genomen. Twijfelen sommigen eraan of dit nu nog wel het geval is, in het verleden werd hier in ieder geval besloten in het kader van het regionaal ontwikkelingsbeleid het aluminiumbedrijf Pechiney naar Zeeland te halen en een KWU-kerncentrale te bouwen om dit bedrijf van de nodige elektrische energie tegen afbraakprijzen te voorzien. Bijkomende faktor is dat Middelburg de enige Zeeuwse gemeente is die tot nu toe een relatieve zelfstandigheid tegenover de PZEM heeft

weten te bewaren door het in ere houden van de eigen gemeente-bedrijven. Het belang van een gemeentelijke energiepolitiek zal in de toekomst steeds toenemen bij meer toepassing van warmtekrachtkoppeling en stadsverwarming en een actief besparingsbeleid zoals wij dat voorstaan.

(Borssele
speerpunt)

Waarom is Borssele speerpunt geworden van de landelijke acties tegen kernenergie ? Er zijn toch andere objekten, waar ook in het verleden grote demonstraties zijn gehouden, zoals Gasselte i.v.m. de proefboringen, Almelo i.v.m. de ultracentrifuge, Kalkar i.v.m. de gevaren van snelle kweekreactoren of IJmuiden i.v.m. de dumping van radioactief afval in zee ? In Borssele manifesteren zich in een korte periode en op een bijzonder verdichte wijze een aantal van de problemen verbonden met de toepassing van kernenergie:

- de kwestie van de reaktorveiligheid is na Harrisburg opnieuw volop in discussie. Ook verwijzingen naar Duitsland zijn niet steekhoudend.
- de problemen m.b.t. de opwerking, waarbij bij lange na niet de geplande productiecijfers worden gehaald en waar steeds opnieuw weer ongelukken gebeuren zoals vorige week weer bleek in La Hague, waar het kernsplijtingsafval van Borssele heen gaat. Henri Fauqué is daar al uitvoerig op ingegaan.
- de problemen m.b.t. de opslag van radioactief afval waarvoor nog steeds geen bevredigende oplossing is gevonden. Aktueel geworden door de nieuwe clauses in het opwerkingskontraakt van de PZEM met COGEMA, dat t.z.t. het opgewerkte radioactieve afval naar Nederland terug komt.
- tenslotte is voor het EKZ een belangrijk punt het waas van geheimzinnigheid waarmee al dit soort zaken zijn omgeven, waardoor het voor de bevolking niet mogelijk is een precies inzicht te krijgen in de gevaren en risico's waaraan zij bloot staat.

Borssele heeft inmiddels wel toestemming gekregen over te gaan tot de opslag van kernsplijtingsafval in een zgn. kompakt-opslag in de centrale. Niet alleen wordt daardoor het gevarenrisiko van de centrale verhoogd maar bovendien dreigt Borssele

hiermee van een elektriciteitsproduktiebedrijf te veranderen in een bedrijf voor de opslag van radioactief afval. Immers, er bestaan ook al plannen om t.z.t. tot de bouw van een speciale bunker voor bestraalde splijtstofstaven over te gaan. Daaruit zal volgen dat een tijdelijke, kort durende opslag zal gaan leiden tot een langdurige, definitieve opslag, de eerstkomende 10 jaren binnen de KCB in kompaktopslag, de daarop volgende 10 à 15 jaren tot aan het tijdstip van afdanken van de KCB in een speciale bunker. Na het sluiten van de KCB zal Zeeland dan opgescheept zitten met een levensgevaarlijke hoeveelheid van 350 ton kernsplijtingsafval. Voor de Zeeuwse bevolking moet dit vooruitzicht als totaal onaanvaardbaar van de hand worden gewezen. Eén konklusie is dan ook slechts mogelijk:
HET PRODUCEREN VAN AFVAL WAARVOOR GEEN OPLOSSING . BESTAAT DIENT ONVERWIJLD TE WORDEN GESTAAKT. BORSSELE MOET WORDEN STILGELEGD.

Dit betekent wat ons betreft nadrukkelijk niet dat daarmee ook de werkgelegenheid bij Pechiney en bij de PZEM noodzakelijkerwijs zal wegvallen. De leverantie van elektrische energie aan Pechiney tegen afbraakprijzen moet worden gestaakt. Het kontrakt tussen PZEM en Pechiney moet worden opgebroken. Eventueel resterende financiële problemen moeten in het kader van een nationaal werkgelegenheidsbeleid worden opgelost.

Werkgelegenheidsperspektieven voor werknemers van de KCB zouden gezocht en gevonden kunnen worden in het werken aan de ontwikkeling van vervangende energie-opwekking en energiebesparing.

(inspraak)

De overheid heeft het verzet tegen kernenergie proberen te breidelen door zgn. inspraakprocedures. Eerst in het kader van het Aanvullend Struktuur Schema Elektriciteits Voorziening. Toen mochten we wel over de plaats van nieuw te bouwen kerncentrales praten maar niet over de vraag of er überhaupt wel kerncentrales moeten worden gebouwd. Veel organisaties en groepen van de bevolking hebben hier scherp op gereageerd met als gevolg dat de ASEV-procedure vroegtijdig moest worden beëindigd. Nu ligt een Maatschappelijke Diskussie over Kernenergie en Energie in het verschiet, waarbij de diskussie beperkt moet blijven tot de vraag of er grote kolencentrales of kerncentrales in Nederland gebouwd moeten worden. Ondertussen worden toch beslissingen met verstrekkende betekenis

genomen. Tegenover deze voldongen-feiten politiek stellen wij:
DOE MEE AAN DE ECHTE ENERGIE-DISKUSSIE; KOM IN VERZET TEGEN
KERNENERGIE, IN ZEELAND, IN NEDERLAND OF WAAR OOK.

(demokratise- Op langere termijn zijn wij voor de democratisering van de energie-
ring) produktiesektor. Op korte termijn zullen we ons moeten verzetten
tegen ont-demokratiseringstendenzen. Democratisering is een nood-
zakelijke voorwaarde voor een mens- en milieuvriendelijke energie-
voorziening. Daarbij hebben wij steeds de vakbeweging aan onze zijde
gevonden. Bijv. in het verzet tegen de voorgenomen fusie van de
drie zuidelijke elektriciteitsmaatschappijen in een privaatrechtelijke
vorm om Borssele II te kunnen realiseren.
Voor een mens- en milieuvriendelijke energievoorziening in de
toekomst is een hecht bondgenootschap tussen energiebeweging,
milieubeweging en vakbeweging noodzakelijk. Het is bijzonder ver-
heugend dat iets van dat groeiende bondgenootschap
aan het kernenergiefront vandaag hier in Middelburg blijkt uit
het optreden van sprekers van verschillende signatuur. Ook
de kerken hebben hier een speciale verantwoordelijkheid i.v.m.
de tijdshorizon aan het kernenergieprobleem verbonden en de
ethische vraagstukken daarmee verbonden.

(eisen) Samen met vele andere groepen en organisaties eisen wij:
GEEN KERNENERGIE IN NEDERLAND; STOP BORSSELE
GEEN OPWERKINGSKONTRAKT MET COGEMA
GEEN UITBREIDING VAN DE OPSLAGKAPACITEIT
OPENBREKEN VAN HET KONTRAKT TUSSEN PZEM EN PECHINEY
HANDHAVING WERKGELEGENHEID, GEEN ONTSLAGEN
OPENBAARHEID VAN GEGEVENS

(karakter Ik reken er op dat de demonstratie die nu gaat beginnen een
demonstratie) vreedzaam karakter zal hebben. Om daardoor de Zeeuwse bevolking
in het algemeen en de Middelburgse in het bijzonder te laten
zien dat wij het serieus menen met onze ongerustheid t.a.v.
de ontwikkelingen die zich de laatste jaren, maanden en weken
aan ons hebben voorgedaan.

=====